

**STOWARZYSZENIE
EMERYTÓW I RENCISTÓW POLICYJNYCH
ZARZĄD WOJEWÓDZKI
W OLSZTYNIE**

10-542 OLSZTYN, ul. Dąbrowszczaków 41, Tel. 89 522 56 00

Olsztyn, 29 listopada 2012 r.

Informacja

W sprawie uprawnień członków rodziny zmarłego funkcjonariusza albo zmarłego emeryta lub rencisty policyjnego do renty rodzinnej.

1. Na podstawie art. 23 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej (jednolity tekst Dz. U. z 2004 r., Nr 8, poz. 67 ze zmianami), zwanej dalej „policijną ustawą emerytalną”, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny:
 - 1) funkcjonariusza zmarłego albo zaginionego w czasie pełnienia służby,
 - 2) funkcjonariusza zmarłego w ciągu 18 miesięcy po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie albo w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby.
2. Za uprawnionych członków rodziny zmarłego emeryta lub rencisty policyjnego uważa się również członków rodziny funkcjonariusza zmarłego po zwolnieniu ze służby, jeżeli w dniu śmierci spełniał on warunki wymagane do uzyskania emerytury lub renty inwalidzkiej, chociażby jego prawo do zaopatrzenia nie zostało jeszcze ustalone.
3. W sprawie zasad i wysokości przyznanej renty rodzinnej art. 24 policyjnej ustawy emerytalnej odsyła – z odpowiednimi modyfikacjami – do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst. Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zmianami).

Wg art. 67 w/w ustawy, do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny zmarłego:

- 1) Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione,
- 2) Dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności, wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej,
- 3) Małżonek (wdowa i wdowiec)
- 4) Rodzice.

Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

4. Artykuły 68 – 71 tej ustawy precyzują warunki przyznawania uprawnień do renty rodzinnej członkom rodziny zmarłego funkcjonariusza, emeryta lub rencisty policyjnego.

- A) Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:
- 1) Do ukończenia 16 lat,
 - 2) Do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
 - 3) Bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt. 1 lub pkt. 2.
Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.
- B) Przyjęte na wychowanie i utrzymanie wnuki, rodzeństwo i inne dzieci mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli spełniają warunki wymienione wyżej, a ponadto:
- 1) Zostały przyjęte na wychowanie i utrzymanie co najmniej na rok przed śmiercią funkcjonariusza, emeryta lub rencisty, chyba że śmierć była następstwem wypadku, oraz
 - 2) Nie mają prawa do renty po zmarłych rodzicach, a gdy rodzice żyją, jeżeli:
 - nie mogą zapewnić im utrzymania albo
 - zmarły lub jego małżonek był opiekunem ustanowionym przez sąd.
- C) Wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:
- 1) W chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat życia lub była niezdolna do pracy, albo
 - 2) Wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole do 18 lat życia, lub sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji, jest uprawnionym do renty rodzinnej.
- Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub zaprzestania wychowania osób wymienionych w pkt. 2.
- Małżonka rozwiedziona lub wdowa, która do dnia śmierci męża nie pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli oprócz spełnienia warunków określonych w pkt. 1 lub pkt. 2 miała w dniu śmierci męża prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.
- Wdowa nie spełniająca warunków do renty rodzinnej określonych wyżej i nie mająca niezbędnych źródeł utrzymania ma prawo do okresowej renty rodzinnej:
- 1) przez okres jednego roku od chwili śmierci męża,
 - 2) w okresie uczestniczenia w zorganizowanym szkoleniu mającym na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania pracy zarobkowej, nie dłużej jednak niż przez 2 lata od chwili śmierci męża.
- Przepisy dotyczące wdowy stosuje się odpowiednio do wdowca. Powtórne zawarcia związku małżeńskiego nie powoduje utraty wdowiej renty.
- D) Rodzice mają prawo do renty rodzinnej, jeżeli:
- 1) funkcjonariusz (emeryt lub rencista) bezpośrednio przed śmiercią przyczynił się do ich utrzymania,

- 2) spełniają odpowiednio warunki określone dla wdowy i wdowca.
5. W razie ustania prawa do renty rodzinnej z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega ono przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty uprawniony ponownie stał się niezdolny do pracy.
6. Renta rodzinna wg art. 73 cytowanej wyżej ustawy wynosi:
 - 1) dla jednej osoby uprawnionej – 85% świadczenia, który przysługiwałoby zmarłemu,
 - 2) dla dwóch osób uprawnionych – 90% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu,
 - 3) dla trzech lub więcej osób uprawnionych – 95 % świadczenia jakie przysługiwałoby zmarłemu.
7. Stosownie do art. 24 policyjnej ustawy emerytalnej rentę rodzinną wymierza się:
 - 1) w razie śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza – od renty inwalidzkiej I grupy, jaka przysługiwałaby temu funkcjonariuszowi w dniu śmierci albo zaginięcia, bez uwzględnienia dodatku pielęgnacyjnego,
 - 2) w razie śmierci emeryta lub rencisty – od kwoty świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, jednakże nie niższej niż kwota renty inwalidzkiej II grupy, która przysługiwałaby zmarłemu.
8. Artykuł 12 policyjnej ustawy emerytalnej stanowi, iż renta inwalidzka wynosi dla inwalidów zaliczonych do:
 - 1) I grupy – 80%
 - 2) II grupy – 70 %
 - 3) III grupy – 40%

podstawy wymiaru, bez uwzględnienia dodatków: pielęgnacyjnego i dla sierot zupełnych. Rentę inwalidzką zwiększa się o 10% podstawy wymiaru inwalidom, których inwalidztwo powstało wskutek wypadku lub choroby w związku ze służbą.

Podstawą wymiaru emerytury lub renty inwalidzkiej stanowi obecnie miesięczne wynagrodzenie funkcjonariusza na ostatnio zajmowanym stanowisku.

Jeżeli w okresie między zwolnieniem ze służby funkcjonariusza, a ustaleniem prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej przypadała waloryzacja emerytur i rent inwalidzkich, podstawę wymiaru tych świadczeń podwyższa się wskaźnikami wszystkich kolejnych waloryzacji przypadających w tym okresie.

Najniższa renta rodzinna od 1 marca 2012 r. wynosi 799, 18 zł.

Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna, łączna renta rodzinna, którą w razie konieczności zakład emerytalny dzieli w równych częściach.

Ubezpieczony, z prawem do renty rodzinnej i własnej emerytury, może dokonać wyboru, z którego tytułu chce otrzymać wypłatę.

Artykuł 43, policyjnej ustawy emerytalnej, stanowi: w razie zbiegu prawa do emerytury i renty przewidzianej w ustawie, osobie uprawnionej wypłaca się świadczenie wyższe lub przez nią wybrane.

Najczęściej wdowa po zmarłym funkcjonariuszu lub renciście policyjnym pobiera emeryturę lub rentę inwalidzką z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o czym nie wie Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wypłacający dotychczas świadczenie małżonkowi.

W tej sytuacji wdowa w imieniu własnym i dzieci, w stosunku do których sprawuje władzę rodzicielską, powinna skontaktować się z Zakładem Emerytalno-Rentowym MSW w celu ustalenia który wariant świadczeń (własna emerytura lub renta inwalidzka, czy też renta rodzinna) byłaby korzystniejsza i (ewentualnie) złożyć wniosek o przyznanie policyjnej renty rodzinnej.

Znając zasadę obliczania renty rodzinnej, można założyć, że przy niskiej własnej emeryturze lub rencie inwalidzkiej i średniej wysokości świadczenia, należnego zmarłemu małżonkowi korzystniejszym jest wybranie renty rodzinnej.

Wynika to z następującego przykładu:

Emerytura wdowy wynosi: 1300,- zł. Jej zmarły mąż, emeryt policyjny, pobierał emeryturę w wysokości 2600,- zł. Jeżeli pozostały przy życiu małżonek jest jedyną osobą uprawnioną do renty rodzinnej, to jej renta rodzinna wyniesie 85% świadczenia, które przysługiwało zmarłemu, tj. 2210 zł.

W takim przypadku wybór wariantu świadczenia jest oczywisty. Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z art.24, pkt. 2 policyjnej ustawy emerytalnej „rentę rodzinną po zmarłym emerycie lub renciście wymierza się od kwoty świadczenia, które przysługiwało zmarłemu, jednakże od kwoty nie niższej niż kwota renty inwalidzkiej II grupy, która przysługiwałaby zmarłemu”.

Przejście na rentę rodzinną przy niskim własnym świadczeniu emerytalno-rentowym jest w zasadzie również korzystne w sytuacji, kiedy zmarły małżonek pobierał emeryturę obniżoną w oparciu o przepisy art. 2 i 3, ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. Nr 24, poz. 145), dotyczącą zmniejszenia emerytur byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990.

Również w tym przypadku renta rodzinna liczona jest od świadczenia emerytalnego, jakie były funkcjonariusz uzyskiwał przed jego obniżeniem, a nie od świadczenia obniżonego.

Takie stanowisko zostało wyrażone – wbrew opinii Zakładu-Emerytalno-Rentowego MSW – w wyrokach Sądu Okręgowego w Warszawie:- sygn. akt XIII U 1309/10, z dnia 28.11.2010 r., i w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie: - sygn. akt III AUa 85/11, z dnia 16.02.2012 r. (vide: strona internetowa ZG SEiRP – www.seirp.pl.)

Według wymienionych orzeczeń, ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r., dotyczy tylko obniżenia emerytur byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa państwa. Wprowadzone zmiany

nie dotyczą natomiast rent rodzinnych po funkcjonariuszach. Dodany przez art. 2, pkt. 3 tej ustawy do policyjnej ustawy emerytalnej przepis art. 15b, dotyczy tylko osób, które pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa i nie obejmuje członków ich rodzin.

Podobnie art. 3, ust. 2, ustawy zmieniającej stanowi, że postępowanie w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i wysokości świadczeń,, dotyczy osób, które w latach 1944 – 1990 pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa, i które w dniu wejścia w życie tej ustawy (tj. w dniu 16.03.2009 r.) otrzymują świadczenie przyznane na podstawie policyjnej ustawy emerytalnej. Żaden przepis ustawy nie określa prawa i zasad weryfikacji rent rodzinnych.

Uprawnieni do rent rodzinnych powinni żądać od Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW przestrzegania obowiązujących ich uprawnień i odwoływać się od decyzji naruszających ich uprawnienia do właściwego sądu, tj. do Sądu Okręgowego XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, który za zgodą stron, może przekazać sprawę do rozpoznania innemu, właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania odwołującego się.

W wypadku niekorzystnych rozstrzygnięć Sądu Okręgowego należy składać apelację od wyroku do właściwego Sądu Apelacyjnego.

Uprawnieni do rent rodzinnych, którym bezpodstawnie obniżone te renty i którzy nie skorzystali z prawa odwołania się do Sądu, przez co decyzje o obniżeniu rent rodzinnych uprawomocniły się, mogą na podstawie art. 33 policyjnej ustawy emerytalnej składać wnioski do Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW, o ponowne ustalenia wysokości renty rodzinnej, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w tej sprawie zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności, które mają wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokości.

Takimi, nowymi okolicznościami, mogą być przedstawione wyżej wyroki sądowe w przedmiocie interpretacji zmian w policyjnej ustawie emerytalnej.

Wydane, nowe, niekorzystnie decyzje organu emerytalno-rentowego powinny być obowiązkowo zaskarżone do Sądu.

Odwołanie do sądu przysługuje również w przypadku nie wydania przez organ emerytalno-rentowy decyzji w terminie 60 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

Autorem opracowanie jest:

Radca Prawny
mgr Julian Czajka
członek ZW SEiRP w Olsztynie.

Uzupełnienie

W nawiązaniu do Informacji o rentach rodzinnych po funkcjonariuszach albo emerytach lub rencistach policyjnych, w związku z pytaniami osób zainteresowanych, należy dodać następujące wyjaśnienie.

Jeżeli została wydana przez Zakład Emerytalno-Rentowy MSW prawomocna decyzja (nie zaskarżona do Sądu) w sprawie obniżenia renciście policyjnemu renty rodzinnej, to zgodnie z orzecznictwem sądowym decyzja ta jest wadliwa, gdyż została wydana bez podstawy prawnej, ponieważ powołana w niej ustawa, z dnia 23.01.2009 r., nie ma do niej zastosowania, gdyż ustawa ta nie dotyczy żadnych rent, a tylko emerytur byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa (vide: orzecznictwo sądowe wymienione w informacji o rentach rodzinnych – strona internetowa SEiRP).

Taka wadliwa decyzja powinna być wyeliminowana z obiegu prawnego.

Według art. 155 KPA, „decyzja ostateczna”, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony „przepis art. 154§2 stosuje się odpowiednio”.

Artykuł 154§2 KPA stanowi, że właściwy organ wydaje decyzję w sprawie uchylenia lub zmiany dotychczasowej decyzji.

Natomiast stosownie do art. 156§1 pkt. 2 KPA organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa.

Według art. 157§1-3 KPA właściwy do stwierdzenia nieważności decyzji jest organ wyższego stopnia (w stosunku do ZER – Minister Spraw Wewnętrznych). Postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wszczyna się na żądanie strony lub urzędu.

Odmowa wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji następuje w drodze decyzji.

Rozstrzygnięcie w sprawie nieważności decyzji następuje w drodze decyzji (art. 158§1 KPA).

Organ administracji publicznej, właściwy w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji wstrzyma z urzędu lub na żądanie strony wykonanie decyzji jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo, że jest ona dotknięta jedną z wad wymienionych w artykule 156§1 KPA.

Na postanowienie o wstrzymaniu wykonania decyzji służy stronie zażalenie (art. 159§1-2 KPA).

Według art. 32 ust. 4, policyjnej ustawy emerytalnej od decyzji w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego i wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu według zasad określonych w

przepisach kodeksu postępowania cywilnego tj. do Sądu Okręgowego XII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie.

Sąd właściwy może na zgodny wniosek stron przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu rozpoznającemu sprawę z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych, jeżeli przemawiają za tym względy celowości (art. 461§3 KPC).

Stosownie do art. 32 ust. 5 policyjnej ustawy emerytalnej odwołanie do sądu przysługuje również w przypadku niewydania przez organ emerytalny decyzji w terminie 60 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

Nadmienia się, że właściwość sądowa w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których wniesiono odwołanie od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW, wynika z art. 461§2¹ KPC, który stanowi, że właściwy jest sąd w którego okręgu ma siedzibę ten organ.

Należy podkreślić, że przepisy KPC oraz przepisy policyjnej ustawy emerytalnej w sprawie odwołania od decyzji o zaopatrzeniu emerytalnym, w tym rentach rodzinnych, są przepisami szczególnymi i jako takie powinny być stosowane przed przepisami ogólnymi zawartymi w KPA.

W związku z tym, że Zakład Emerytalno-Rentowy wydaje nową decyzję w sprawie wysokości renty rodzinnej przywracając jej właściwy wymiar, nie tylko na wniosek osoby zainteresowanej, ale także z urzędu, nie ma większego znaczenia forma złożonego w tej sprawie wniosku, który powinien być potraktowany co najmniej jako zasygnalizowanie konieczności wydania nowej decyzji rentowej z urzędu.

Wnioski (podania) w sprawach zaopatrzenie emerytalnego mogą być przesłane za pośrednictwem poczty, faksu lub złożone osobiście w siedzibie ZER MSW lub w Zespole Terenowym ZER, lub wniesione ustnie do protokołu sporządzonego przez pracownika Zakładu.

Załącza się przykładowy najprostszy wniosek w sprawie zmiany wysokości renty rodzinnej.

Radca Prawny
mgr Julian Czajka
członek ZW SEiRP w Olsztynie.

.....
/Miejscowość i data/

.....
/Imię i nazwisko/

.....
/Adres zamieszkania/

.....
/Nr renty rodzinnej/

**Dyrektor
Zakładu Emerytalno-Rentowego
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
ul. Pawińskiego 17/21
02-106 Warszawa**

Wniosek

o ponowne ustalenie wysokości renty rodzinnej.

W związku z bezpodstawnym obniżeniem mojej renty rodzinnej, nie znajdującym w świetle orzecznictwa sądowego uzasadnienia w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. dotyczącej obniżenia wysokości emerytur byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa państwa (Dz. U. nr 24, poz. 145), na podstawie art. 33 policyjnej ustawy emerytalnej (j.t. Dz. U z 2004 r. Nr 8, poz. 67, ze zmianami) proszę o skorygowanie wysokości mojej renty rodzinnej zgodnie z obowiązującym prawem.

.....
/Podpis/